ואי סלקא דעתיך לא קבלה מיניה לישני ליה: כאן בשישראל עומד על גביו כאן בשאין ישראל עומד על גביו אלא לאו ש"מ קבלה מיניה ש"מ, ומ"ט גזרו בהו רבנן? °כי הא דר"ש בן אלעזר שדרה ר"מ נפש אתה" הלך ר"ש בן אלעזר וספר דברים לפני ר"מ וגזר עליהן, מאי טעמא? אמר רב נחמן בר יצחק דמות יונה מצאו להן בראש הר גריזים שהיו עובדין אותה *ור"מ לטעמיה דדחיש למיעוטא וגזר רובא אטו מיעוטא ורבן גמליאל ובית דינו נמי כר"מ סבירא להו *פשטיה דקרא במאי כתיב? בתלמיד היושב לפני רבו דתני רבי חייא כי תשב ללחום את משל בין תבין את אשר לפניך ושמת סכין בלועך אם בעל נפש אתה" אם יודע תלמיד ברבו שיודע להחזיר לו טעם בין, ואם לאו "תבין אתו אשר לפניך ושמת סכין בלועך אם בעל נפש אתה", פרוש הימנו רבי יצחק בן יוסף שדרה רבי אבהו לאתויי חמרא מבי כותאי אשכחוה הדוא סבא א"ל לית כאן שומרי תורה הלך רבי יצחק וספר דברים לפני רבי אבהו והלך רבי אבהו וספר דברים לפני רבי אמי ורבי אסי "ולא זזו משם עד ששעשאום עובדי כוכבים גמורין, למאי: אי לשחיטה ויין נסך מהתם גזרו בהו רבנן: אינהו גזור ולא קבלו מינייהו, אתו רבי אמי ורבי אסי גזרו וקבלו מינייהו. מאי "עובדי כוכבים גמורין"? אמר ר"נ בר יצחק לבטל רשות ליתן רשות *וכדתניא ישראל מומר משמר שבתו בשוק מבטל רשות ונותן רשות, ושאינו משמר שבתו בשוק אינו מבטל רשות ונותן רשות מפני שאמרו "ישראל נותן רשות ומבטל רשות, "ובעובד כוכבים עד ששיכור, כיצד? אמר לו "רשותי קנויה לך רשותי מבוטלת לך" קנה "ואינו צריך" "לזכות רבי זירא ורב אסי איקלעו לפונדקא דיאי, אייתו לקמייהו ביצים המצומקות בין רבי זירא לא אכל ורב אסי אכל א"ל רבי זירא לרב אסי ולא חייש מר לתערובת דמאי א"ל *לאו אדעתאי, א"ר זירא אפשר גזרו על התערובת דמאי ומסתייעא מילתא דרב אסי למיכל איסורא, *השתא בהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידן צדיקים עצמן לא כל שכן? נפק רבי זירא דק ואשכח *דתנן "הלוקח יין להתך לתוך המורייס או לתוך האלונתית, כרשיין לעשות מהן טרזיין, עדשים לעשות מהן רסיסין, חייב משום דמאי ואין צריך לומר משום ודאי, והן עצמן מותרין מפני שהן תערובת ולאו גזרו על תערובת דמאי ותניא "הנותן לשכנתו עיסה לאפות, וקדירה לבשל ג) אינו חושש לשאור ותבלין שבה: °לא משום שביעית ולא משום *מעשר, ג) ואם אמר לה "עשי לי משליכי" חושש לשאור ותבלין שבה משום שביעית ומשום מעשר, שאני התם °דכיון דקאמר לה "עשי לי משליכי" כמאן דעריב בידים דמי רפרם אמר שאני שאור *ותבלין דלטעמא עביד וטעמא לא בטיל, ולחלופי לא חיישינן אתנן *הנותן לחמותו מעשר את שהוא נותן לה ואת שהוא נוטל ממנה מפני שחשודה מחלפת המתקלקל התם *(כדתניא) טעמא א"ר יהודה *רוצה היא בתקנת בתה ובושה מתתנה ולעלמא

דשבת (דף לז): ביין. ותא"ל ערבוס ופרפוס ביין ואיכא ביין משום דמלי והכא משום דליתיה בעיניה ועי" תערובת מייתי לקמייהו לא תשו למילתא: אפשר. לא איתא דגזרו מכמיס על תערובת דמלי מסתייע מילתא דגרוס שון שלא יגיס על לבו דגזרו עליו ויסבא הגזרה ויאכל בשוגג: דק ואשכח. דלא גזרו: לתת לתוך המוריים. דטופו לאוכלו ליין זה על ידי תערובת דמוריים וכן לתת לתוך אלונתית פוישו"ן שעתן מיס ויין ומן אפרסמון כדאמרינן במסכת עבודה זרה (דף יי): עמיין. מאכל של גריסין ותבלין מעורבין בו וכן רסיסין מעדשים אע"פ שסוף כל אלו לערב הואיל ובאין לידו של חבר מעם הארץ בעיניהו שלא בתערובת חייב להפרישן ס) דמאי אם ספק. הוא כגון שלקחו מעם הארץ ואין צריך לומר משום ודאי אם הפרשתי מהם: והם עצמם. הלוקח מעם הארץ את האוכלין עצמן אין צריך להפרישן דמאי הואיל ובתערובת בת לידו: לשכנתו. אשת עם הארץ: עיסה לאפות. ומסר לה שאור: וקדירה לבשל. ונתן לה התבלין אינו חושש שמא החליפה ונתנה מעלה שאין מתוקן לפי שאין חושין על הגזל: עשה לי משליכי. שאור והתבלין: מושש. וצריך להפרישן עליהם דמלי ואע"ג דתערובת הוא: כיון דאמר לה עשי לי משליכי. הוי כמו שלקחן הימנה קודם תערובתן ואע"פ נרפן דהא ע"פ עשתה ונעשית שלוחו: וטעמא לא בטיל. לפי שהוא מתקן הכל והוא עיקר ואפילו נקח קדירה מבושלת מעם הארץ שלא נעשה שלוחו כשעירבן אסור לבל יין במוריים ויין בביצים אינו עיקר: ולחלופי לא חיישינן. דקתני אם נתן לה הכל אין מושגין שמא החליפה: הנותן לחמותו. עיסה לאפות: מפני שחשודה מחלפת המתקלקל. אם יתקלקל הלחם מחליפתו הלכך מעשר את שהוא נותן לה דאי מיחלפא ליה שלא יהא חבר זה נותן לפניה מכשול: ואת שהוא נוטל הימנה. שמא החליפה אלמא מיחלפא: התם כדקתני טעמא. דלטובה היא מתטוונת לבל על הגזל כגון לאדם ככרי שאין דעתה להמליך להטיב לו אף להרע אינה חשודה ולעלמא

רבינו גרשום

אלא לאו ש"מ קבלה מיניה ר' זירא מר' יעקב בר אידי דאשלו בשישראל עע"ג אעבר: דשות יתה מצאו בראש הר גריזים כלומר בארץ ישראל שהיו עובדין אותה לשום ע"ז. ולמה אמר בראש הר גריזים לפי שבחוצה לארץ לא חשובה ע"ז אלא מנהג אבותיהם בידיהם ואלו מצאו בא"י ועובדין אותה: ור' מאיר לטעמיה דדחיש למיעוט כלומר חוכמה ר' מאיר חייש למיעוט לענין תינוק שנמצא בצד העיסה ובצק בידו ורבי מאיר סמוך תינוקות מספחין ומיעוט אין מספחין סמוך מיעוטא לחוקת דעיסה זו בחוקת פחרה עומדת ואיתרע לה רובה הכא נמי לענין כתים חיישינן למיעוט תנור רובה אטו מיעוטא: ואם לאו תבין את אשר לפניך כלומר ראה טרה שלפניך ואל תלבין פניו ואם לאו דלא תזוז מיניה ותלבין פניו: ושמת סכין בלועך אם בעל נפש אתה: דרעתך ללמוד שרוש מפנו לד' אחר: אי לשחיטה ויין נסך מהתם גזרו בהר כלומר רבן גמליאל ור' מאיר גזרו עליהן: משמר שבתו בשוק: כלומר בפני בני אדם משמר שבת: בצנעא לא משמר כיון דבפני בני אדם משמר שבת מבטל רשות אם שכח ולא עירב עם בני חצר מע"ש אוסר עליהן עד שיבטל להן רשותו בשבת דדינו לענין ביטול רשות כישראל אבל אם עובד כוכבים דר עמהם בחצר ושכחו ולא שכרו מע"ש אסור בשבת שאין יכולין לשכור מן העובד כוכבים בשבת ובני חצר אין יכולין לבטל בחצרו עד שישכרו מן העובד כוכבים: ואין צריך לומר: לפונדקא דיאי: כלומר עמי הארץ היו ואיתן ספק מעושר ספק אינו מעושר: ביצים מצ-עוות של עמי הארץ: והרפס אמר משום מעמא דעבידי למעמא ומעמא לא בטיל ומשום הכי לא היה אסור בשאור כו': ומשום חילוף לא חיישינן: ולא והתנן מעשר את שנותן לה ואת שהוא נוטל הימנה כלומר את שהוא נותן לה מעשר וכן כשהוא נוטל הימנה מפני שחשודה המתקלקל כלומר אם מתקלקל הלחם כלומר שנשרף בתנור היא נוטלת המקלקל ונותנת לו יפה: התם משום מעמא דקתני: דאמ"ר יהודה כי' והכא

עין משפט
נר מצוה

כב א מיי' פ"ט מהלכות מלכים המשנה כלכים י' ופ"ש י"ד סי' ג סעיף ח [וכרב אלפס גרסינן פ"ל דף קמ"ו]:

כג ב טוש"ע א"ח סי' שפ סעיף ג [וכרב אלפס שם]:

כד ג מיי' פ"ב מהלכות מרוחין הלכה מ"ו טוש"ע יו"ד סי' שמג סעיף ד [וכרב אלפס שם]:

כה ד מיי' שם סמג שם טוש"ע א"ח סי' שפ סעיף ג:

כו ה מיי' שם פ"י ומסמג שם טוש"ע א"ח סימן שפ סעיף ג [וכרב אלפס שם]:

שם דף קי:

כז ו מיי' שם הלכה מ ומסמג שם טוש"ע שם סי' שם סעיף ג:

[ופ"ע טוש' יומא מהל"ס שפטלנין ושוש' מה כי ד"ס כל]

כח ז מיי' פ"ג מהלכות מעשר הלכה יח:

כט ח מיי' שם פ"ח הלכה יב:

ל ט מיי' שם פ"ג הלכה יח:

לא י מיי' שם פ"ח הלכה יב ופ"ש טוש"ע יו"ד סי' קיט סעיף ג:

מהרנה

ב מתיבות (מוסיפים) המאוחרים לפי ראיון הקבה מאיון הקלה ע"ל ידי בביקים (ר"ל ד"ה לפונדקא, ורבי בדאמ"ב ד"ה הליך ליהודה)

נוסחא

שיטה מקובצת

ג) מבטל רשות ונותן רשות הכו' נ"ב בקצת ס"י לא נרס' ונתן רשות: ב) אינו חושש לשאור וחבלין וכו' נ"ב עי' תוס' כתובות דף כד ע"א: ג) ואם אמר לה עשי לי וכו' נ"ב נ"א בקצת ס"י בד"א בזמן שאמר לה עשי לי משליכי אבל אמר לה עשי לי משליכי חושש וכו': ד) מצאו לחם אותם נ"ב נ"א בס"י מצאו לחם לאותם הישבים בהר וכו': ס) ישב לי דבר פשם: ו) לא שאלו גדולים מאלו אלא: ז) רשותו ואפילו בטלה לחם: ח) נקיים ואיתי לתנך שמעתא: ט) חייב להפריש משום דמאי: מהרנה

ג נסיונות לדקות על האי כלל

תי' ר"ג מ"ר

נליון הש"ס

גמ' כי הא דרבי"ש וכו' וכו' וכ"ס במר"ר פרשת תולדות בשיטי לשון קלת: שם לא משום שביעית. עיין כפוטים דף כד ע"ש תוס' ד"ס שלי חדש ונכנסתה דף ל ע"ש תוס' ד"ס מתני':